

Az EU joga és politikái (jog 5/A)

A belső piac joga
Az áruk szabad mozgása

Témakör, irodalom

- A belső piac joga (Gombos Katalin: Európai jog – Az Európai Unió jogrendszere. Wolters Kluwer, Budapest, 2019. ISBN 978 963 295 890 3 (223-292. o.)

A belső piac joga- bevezetés

- Átfogó, komplex szabályozási terület
 - Gazdaság számos területét érinti, befolyásolja
- Az Európai integráció alapvető célkitűzése
- **Négy szabadság szabad mozgása**
 - Áruk
 - Személyek
 - Szolgáltatások (+ letelepedés szabadsága)
 - Tőke
- Tagállamok közötti kapcsolatok szabályozása
- Megvalósítása: belső határellenőrzés nélkül

Államok közötti gazdasági együttműködés lehetséges formái

- *Preferenciális kereskedelmi megállapodás*
 - Pl. ASEAN (Association of Southeast Asian Nations)
- *Szabadkereskedelmi övezet*
 - Pl. EFTA (European Free Trade Association)
 - Afrikai regionális megállapodások
 - Szabadkereskedelmi övezet jellegűek
- *Vámunió*
 - Pl. EGK
- *Közös Piac*
- *Gazdasági Unió*

A szabályozás jellemzői

- 1) Alapvető akadályok (gazdasági) elhárítása
- 2) Integráció szabályozásának középpontja
- 3) Egyes rendelkezéseknek sokrétű következményei lehetnek más területeken
- 4) EU Bírósági esetjognak kiemelt szerepe van

Fogalmi elhatárolás: közös piac-belső piac

- ❖ Nem ugyanazt jelenti, koncepcionális különbség van

Közös piac-belső piac

- *Közös piac*: már az integráció kezdetétől,
 - EKSZ 2-3. cikkei
 - Közepontjában a négy szabadság áll + járulékos területek
- *Belső piac*: Egységes Európai Okmány
 - EUMSZ 26. cikk

Egy olyan, belső határok nélküli térség, amelyben a szerződés rendelkezéseivel összhangban biztosított az áruk, személyek, szolgáltatások és a tőke szabad mozgása.

I. Áruk szabad mozgása

- **Jelentése:** az áruk kereskedelmi akadályok nélküli áramlása a tagállamok között
- **Akadályok:** többféle lehet
 - Vám és vámmal azonos hatású díjak
 - Adóztatási kérdések [A) Piacvédő adók
B) Diszkriminatív adóztatás]
 - Mennyiségi korlátozás és mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedések

Vámok és azzal azonos hatású díjak alkalmazásának tilalma

➤ EUMSZ 28. és 30. Cikk

A tagállamok között tilos bármilyen behozatali vagy kiviteli vám és azzal azonos hatású díj. Ezt a tilalmat a fiskális vámokra is alkalmazni kell.

➤ Vámmal azonos hatású díj:

- Diamantarbeiders-ügy

- Bizottság v Olaszország (Statisztikai illeték)-ügy

Amennyiben a belső piacon maradó árukra is kiterjed a díjak megfizetésének kötelezettsége (azonos módon és mértékben): **adó és nem vám**

Vám

Egy olyan, az állam költségvetési bevételeit növelő pénzügyi teher, amelyet jogszabályokban foglalt feltételek alapján, vámhatóság útján azért ró ki és szed be, mert az áru átlépi a vámhatárt (államhatárt). Az importvám ezen felül védi az import áruval versenyhelyzetben lévő hazai termékeket is.

Vámmal azonos hatású díj

Egy egyoldalúan kirótt pénzügyi teher, legyen az bármennyire kicsi is, legyen az elnevezése és az alkalmazásának módja bármilyen, amely a határon átlépő nemzeti és külföldi árukat terheli, amennyiben nem kifejezetten vám, a Szerződés 9. és 12. cikkei alapján vámmal azonos hatású díjnak minősül még akkor is, ha nem az állam javra hajtják be és nincsen semmiféle megkülönböztető vagy védintézkedés jellege, még ha a pénzügyi teherrel terhelt áru nem versenytársa semmilyen terméknek.

Mi minősül árunak?

- Vámunió kiterjed a teljes árukereskedelemre
- *Bizottság v Olaszország* (Műkincsek) 1968.
 - Áruk alatt a pénzben értékelhető termékeket kell érteni, amelyek, mint olyanok alkalmasak arra, hogy kereskedelmi ügyek tárgyát képezzék
- Harmadik országból érkező termékek: egy adott tagállamban mikor tekinthetők szabad forgalomban lévőnek?

Piacvédő és diszkriminatív adóztatás tilalma

➡ EUMSZ 110. cikk

- (1) A tagállamok sem közvetlenül, sem közvetve nem vetnek ki más tagállamok termékeire a hasonló jellegű hazai termékekre közvetlenül vagy közvetve kivetett adónál magasabb belső adót.
- (2) A tagállamok továbbá nem vetnek ki más tagállamok termékeire olyan természetű belső adót, amely más termékek közvetett védelmét szolgálhatja.

Hasonló jellegű termékek

➤ Bizottság v Franciaország (Alkoholadó I)- ügy

Hasonló jellegűnek kell tekinteni azokat a termékeket, amelyek hasonló tulajdonságokkal rendelkeznek és a fogyasztók szempontjából ugyanazon igényeket elégítik ki.

Azonban a piacvédő adóztatásnál: NEM hasonlóság

➤ (2) bekezdés: érintett áruk legyenek versenyhelyzetben (részleges, közvetett vagy potenciális versenyhelyzet- fogyasztói szokások vizsgálata): a versenyhelyzetben lévő termékek adóztatásának semlegesnek kell lennie, nem torzíthatja a versenyt

Diszkriminatív adóztatás

- A piacvédő adóztatás minősített esete
- *Dán boradó-ügy (1986)*: nem szigorú azonosság, hanem a felhasználás hasonló és összehasonlítható jellege, az áruk objektív jellege (nyersanyag, előállítási eljárás, jellemzők, szesztartalom) alapján
- Fogyasztók - ugyanazon igényekre irányul-e
- **DE**: összeegyeztethető gazdaságpolitikai célok elkerülve a diszkriminációt

Piacvédő adóztatás

- Fő motívum: **versenyhelyzet**
 - Fogasztói szokások, helyettesíthetőség
 - Van-e az adóztatásnak olyan eredménye, amely védi a belföldi árut
 - Követelmény: adóztatás semlegessége
- **A gépjárművek lépcsőzetes adóztatása:**
 - Megítélése nehéz lehet
 - Ne védje a hazai gépjárműveket a külföldiekkel szemben
 - *Görög gépjárműadó-ügy, 1990.* – vevők vélt jövedelme, nem volt kötelezettségszegés
 - *Magyar regisztrációs adó-ügy, 2006.*
 - Előtérbe kerül az adóztatás semlegességének elve: importált és belföldi piacon található áruk között és adóztatás arányossága

Mennyiségi korlátozás és azzal azonos hatású intézkedések

- EUMSZ 34. cikk: a tagállamok között tilos a behozatalra vonatkozó minden mennyiségi korlátozás és azzal azonos hatású intézkedés
- EUMSZ 35. cikk: kivétel tekintetében a 34. cikkel azonos tartalmú szabályt állapít meg
- EUMSZ 36. cikk: mentőklauzula; a tagállam mentesülésének lehetőségét adja.

Közvetlen hatályú rendelkezések.

Mennyiségi korlátozások tilalma

- Olyan intézkedéseket takar, amely körülményekből adódóan az import, az export vagy a tranzitárúk teljes vagy részleges korlátozását jelentik. Azonos hatású intézkedések nem csak a leírt korlátozásoknak a formáját jelentik. Bármilyen forma vagy módszer érvényesüljön, ugyanolyan hatású akadályoztatást képezhetnek; (*Geddo-ügy, 1973.*)
 - Kereskedelmi kvóta
 - Import teljes tilalma- legszélsőségesebb forma
 - Export- és importengedélyek

70/50/EGK Irányelv

- Mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedések:
 - **Diszkriminatív** intézkedések: nem egyformán alkalmazandók a behozott és a hazai termékekre + megakadályozzák a behozatalt, amelyre egyébként sor kerülne
 - **Nem diszkriminatív** intézkedések: egyformán alkalmazandók a hazai és behozott termékekre + nem szükségesek és nem arányosak

Dassonville-ügy 1974.

A tagállamok minden olyan kereskedelemre vonatkozó szabályát, amely közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan akadályozhatja a Közösségen belüli kereskedelmet, mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek kell tekinteni.

Irányelvhez képest:

- 1) Nem kell, hogy diszkriminatív legyen
- 2) Nem feltétel, hogy akadályozza a kereskedelmet a belső piacon; elég, hogy potenciálisan akadályt képez (fizikai akadály is)

A. Diszkriminatív korlátozó intézkedések

- Olyan intézkedések, amelyek az importra, illetve exportálandó belföldi árukra hátrányosabbak, mint a belföldi árukra, így akadályozzák a behozatalt és a kivitelt.
- ***Du Pont-ügy, 1990.*** – kizárja az olyan nemzeti szabályozást, amely az állam területének bizonyos térségeiben honos vállalkozások számára tartja fent a közbeszerzések bizonyos részét.
- Számos importra vonatkozó diszkriminatív rendelkezés - nem feltétlenül jogellenes - 36. cikk

B. Hazai és importált árukra egyenlően alkalmazandó intézkedések

- Nehezítik az importot, bizonyos esetekben az exportot is, pl. szabvány (+ jelentős többletköltség)
- *Cassis de Dijon-ügy, 1979.* – a kérdéses termékek forgalmazásával összefüggő nemzeti jogszabályok közötti különbségekből adódó korlátozásokat a Közösségen belüli forgalomban annyiban kell elfogadni, amennyiben a rendelkezések **szükségesnek** bizonyulnak, különösen a pénzügyi felügyelet hatékonyságával, a közegészség védelmével, a kereskedelmi ügyletek tisztességességével és a fogyasztók védelmével összefüggő **kényszerítő érdekek** kielégítése céljából.

Nem harmonizált kereskedelmi előírások

- Harmonizáció hiányában is, a tagállamoknak a kereskedelem szabadsága érdekében meg kell engedniük olyan termék forgalmazását, amely más tagállamokban jogszerűen forgalmazható (*kölcsönös elismerés elve*)
- **Kivétel:** kényszerítő érdekek fennállása
 - Pénzügyi felügyelet hatékonysága, közegészség védelme, kereskedelmi ügyletek tisztességessége, fogyasztók védelme
 - Amely indokolja a forgalmazás tiltását vagy korlátozását (*ésszerűségi szabály*)

Dassonville-formula további korlátozása

- Vajon hol húzódjon a határ a kereskedelem (import és export) jogszerű és jogszerűtlen korlátozása között: valamely termékeknél vagy termékcsoporthoz a hazai piacon a fogyasztás visszaesett és pusztán ezen oknál fogva, járulékosan, az import is csökkenhet
- *Keck-ügy, 1993. Megkülönböztetés-*
 - Áruk értékesítésére vonatkozó általános szabályok
 - Magukra az árukra vonatkozó szabályok (*Dassonville-formula*)
 - Adott állam területén tevékenykedő minden érintett kereskedőre vonatkoznak +
 - Mind jogilag, mind ténylegesen ugyanúgy érintik a hazai termékek és a más tagállamokból származó termékek forgalmazását (*Keck-formula*)

Értékesítési feltételek

- Értékesítés idejének korlátozása
- Értékesítés helyének korlátozása
- Értékesítési jog korlátozása
- Ármegállapítás szabadságának korlátozása
- Korlátozás hirdetésekkel összefüggésben

Mennyiséi import és exportkorlátozások tilalma

- **Groenveld-formula:** azonos hatású intézkedésként csak azon állami intézkedés ütközik az EUMSZ jelenlegi 35. cikkével, amely:
 - Célja vagy hatása az, hogy sajátosan korlátozza a kiviteli forgalmat;
 - A tagállam belső kereskedelme vagy exportkereskedelme között eltérő bánásmódot hoz létre;
 - Hazai terméknek vagy az érintett állam belső piacának különleges előnyt biztosít a többi tagállam kereskedelmének vagy termelésének rovására.
- (csak diszkriminatív állami intézkedés + feltételek)

A korlátozó intézkedéseket igazoló körülmények

- Cassis de Dijon-ügy: kényszerítő érdekek
- EUMSZ 36. cikk: mentőkörülmények
- Unió által védett alapjogok érvényesítése

A 34. és 35. cikkek rendelkezései nem zárják ki a behozatalra, a kivitelre vagy a tranzitárukra vonatkozó olyan tilalmakat vagy korlátozásokat, amely a közérkölc, a közrend, a közbiztonság, az emberek, az állatok és a növények egészségének vagy életének a védelme, a művészi, történelmi vagy régészeti értékeket képviselő nemzeti kincsek védelme vagy az ipari és kereskedelmi tulajdon védelme indokol. Ezek a tilalmak és korlátozások azonban nem lehetnek *önkéntes megkülönböztetés* vagy a tagállamok közötti kereskedelem *rejtett korlátozásának* eszközei.

Kényszerítő érdek

EUMSZ 36. cikk

Egyenlően alkalmazandó
intézkedések

I.

Diszkriminatív
intézkedéseket
is igazolhatja

Nem sérti a cikkeket

II.

Sérti a cikkeket, de
igazolható, így az
nem jogellenes,
a tagállam nem lesz felelős

Köre bővíülhet a jövőben
Pl. környezetvédelmi
követelmények

III.

Zárt taxáció

Igazoló körülmények értékelésének technikája

- Egészséghez kapcsolódó érdekek, fogyasztóvédelem, ipari és kereskedelmi tulajdon védelmével összefüggő gyakorlat
- 1988. *Smanor-ügy*: az intézkedés arányossága az elérendő célhoz képest + intézkedés alkalmassága a körülményben foglalt cél eléréséhez

Rejtett korlátozás és önkényes megkülönböztetés

- Az intézkedés akkor is jogellenes, ha valamilyen közérdeket szolgál ugyan, de egyben rejtett korlátozással vagy önkényes megkülönböztetéssel jár, így nem lehet igazolni
- **Rejtett korlátozás** akkor történik, ha a tagállam intézkedése ugyan igazolható a 36. cikkben felsorolt valamely tényezővel, azonban az közvetve a piacvédelem célját, és egyben az import korlátozását is szolgálja.

Egyenlően alkalmazandó intézkedések igazolására alkalmas körülmények

- Fogasztók védelme
- Kereskedelmi ügyletek tisztességessége
- Közegészség védelme
- Pénzügyi felügyelet hatékonysága
- Környezetvédelem
- Lényeges gazdasági és társadalompolitikai érdek

Diszkriminatív és egyenlően alkalmazandó intézkedések igazolására egyaránt alkalmas körülmények

- Közerkölc
- Közrend
- Közbiztonság
- Emberi egészség védelme
- Állatok és növények egészségének védelme
- Művészi, történelmi vagy régészeti értéket képviselő nemzeti kincsek védelme
- Ipari és kereskedelmi tulajdon védelme

EUMSZ 34. és 35. cikkek hatálya

I. magánfélre származnak-e kötelezettségek?

- Közvetlen hatályú- tagállami bíróság előtt lehet rá jogot alapítani
 - Alapvetően csak **tagállamokra** hárít kötelezettséget
 - Saját tevékenysége miatt felelős
 - Magánfél cselekmények betudható az államnak (pl. állami szabályozás biztosítja a hatáskört)
 - Elmulasztotta a magánfél cselekményét megakadályozni (szabályozás vagy igazgatási intézkedés útján)

II. két rendelkezés **szubszidiárius** - nem alkalmazható, ha a tagállami korlátozó intézkedés harmonizált jogterületre esik (*Lidl Magyarország-ügy, 2009.*)